

Vtorek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsako leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . —
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
Za vsako leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . —
za četrt leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravištvost
je na stolnem trgu (Dom-
plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za vsako leto dvestopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plašt-
kolek (štampelj) na 30 k.
Rokopisi se ne vračajo-
topisi naj se blagovoljno
frankajo.

Št. 151.

V Mariboru 24. decembra 1869.

Tečaj II.

Zavoljo sv. večera smo list že morali v petek izdati in samo pol pole. Tudi v torek nam zaradi praznikov ni mogoče izdati celega lista. Zato pa bomo pri priliki dodali prilogo, v kratkem pa med drugimi prinesemo natančen životopis ranjkega dr. L. Vogrina, kakor ga je za naš list spisal g. Davorin Terstenjak. Vredništvo.

Čestite gg. naročnike in prijatelje našega lista uljudno spominjamo na „Vabilo na naročbo“ v zadnjem listu in jih prosimo, naj se brž ko mogoče zaradi naročnine oglašé, da se pošiljanje ne pretrga, in da nam bo mogoče vsem gg. naročnikom postreči z vsemi listi. Najkrajše in najceneje se denar pošilja s poštami nakaznicami (postanweisung). Lepo prosimo, naj se adresse natanjko pišejo.

Administracija.

Politični razgled.

Do seš dob se na Dunaji ni zaobrnilo niti na eno niti na drugo stran. Cesar ni dal niti Giskri niti Taaffeju določnega odgovora. Časopisi pravijo, da bode zdaj vse tako viselo, dokler ne bode v državnem zboru končana adrešna debata in dan odgovor na cesarjev prestolni govor. Položje je torej tako, da niso ž njim ne ustavoverci in vitezi nemške hegemonije, niti ne oni zadovoljni, katerih je volja na boljša pota zasukati. Pismoukom nemške ustave je v teh dneh prišlo nekaj dvomljive tolažbe na rane obupanja in straha. Komandiranih zaupnic is nemške Česke in Moravske na „meščansko ministerstvo“ so nekoliko prejeli. Lepe so in lepih besed polne, pa Avstrije ne bodo rešile; menda tudi pogubile ne, z ljubljansko vred. — Sicer pa je dunajska vlada zadnje dni osodepoln korak storila. Dala je vse voditelje dunajskih delavcev za prejeti. Nekteri so s težavo ušli. Zgodilo se je to zaradi velike demonstracije na dan prestolnega govora. Dunajski delavci so zaradi tega razkačeni. Vlada si je ustvarila tako nove nasprotnike. In gotovo ne malo nevarne. Na pol izobraženi delavci, ljudje žuljavih rok, in praznega krulečega želodca — niso krotki otroci.

Na Dunaji se je nek profesor Lustkandl lotil v nekterih dneh ovreči dr. Fischhofovo brošuro. Nam še ni pred oči prišlo delo tega vsevedeža, ali po kritiki graške „Tagesp.“ mora biti Lustkandelov odgovor pravi proizvod dunajske ošabnosti, ki misli, da more z nekterimi frazami ovreči dobro premišljeno knjigo temeljitega misleca Fischhofa. „Tagesp.“ piše, da je Lustkandelova poskušnja čisto spodletela in pravi: „Če že dela neprijeten vtis, če hoče kdo in ko bi bil tudi učitelj državnega prava v hitro načrtani brošuri ometavati Fischhofovo študijo, delo dolgoletnih opazovanj in skušnji, postaja vtis še zopernejši zaradi nedostojne in razžaljive Lustkandelove pisave. — Obširnej članek „Tgp.“ končuje s stavkom: „Lustkandelova poskušnja je morala spodleteti. On je mislil, da zadostujejo nekatere splošne doktrine. Ali može, kakor je Fischhof, in knjige, kakor so njegove je treba temeljito opazovati, predno se hoče kdo drzniti jim ugovarjati.“ — Kar se tiče Tomanove zveze z Fischhofom, ktere „Nov.“ dražljivo proti nam omenjajo vedeli bi marsikaj povedati, kar smo čuli iz Tomanovih in ust družih ljubljanskih gospodov. Pa rajše molčimo, samo toliko opominjamo, naj „Nov.“ ne greše na našo nevednost, sicer bi utegnili zopet eno zagosti, ki ne bo po „Nov.“ okusu. Ne dražite. Če Vam je res za slogo!

Po časopisih beremo postavbe, ktere so iz zadnjih dež. zborov dobili najviše potrjenje. Kranjska je zastopana samo z eno postavo, namreč s postavo o razglasevanju deželnih postav. Štirski se je potrdil statut graškega mesta in postav, kako naj se napravljajo in vzdržujejo pota do železniških postaj. Goriška sploh ni omenjena. Istra z dvema malostimi

Z dalmatinskega bojišča se zdaj novosti čujejo, ki prorokujejo mir. Vstajni Krivošijanci so te dni v Ledenice svoje zaupne možé poslali, kteri so imeli z generalom Auerspergom pogovor. Poslanci so rekli, da spoštujemo cesarja, in da so pripravljeni orožje iz rok položiti in podati se. Najbrž jim general Auersperg ni hotel vsega obljubiti, ker dogovor ni imel nič določnega vspeha. Uporniki so odšli pa obljubili, da jih pride v saboto 25. dec. več, da se bodo do kraja pogodili. Tudi vstajniki v Pobori so pisali, da so pripravljeni udati se. — Ako torej cesarski vojskovodje ne bodo trmoglavni in bodo dovolili, kar Bokelji tirjajo, mogoče je, da se povrne mir in da se na spomlad ne bo začela v novič kri prelivati.

V Pragi še zdaj nimajo župana. Kakor znano bilo je mestno starešinstvo zvolilo dr. Bělskega, ki je že leta 1866 med praškim posedanjem tako taktino in avstrijsko-rodoljubno vladal osodo mesta, ktero so bile: celo c. kr. uradnije zapustile, da so ga morali Prusi spoštovati in da mu niso bili hvaležni samo njegovi someščani, ampak da mu je cesar sam izrekel, da nikdar ne bo pozabil, kar je Bělsky in česki narod v tej žalostni dobi za cesarstvo storil. Ta Bělsky je dobil zdaj od ministra Giskra glas, da on nikdar ne bo potrdil njegove volitve za župana. Ko je Bělsky to zvedel,

sam ni hotel sprejeti volitve, na Českem pa je zbudila ta ministerska osornost neizmerno nevoljo, tako da sicer zmerna „Politik“ imenuje politiko Giskra-Herbst-Hasnerjevo naravnost fenijansko. Iz tega malega se že vidi, da bode upor narodov tem bolj naraščal, čem večje bo pritiskanje vlade, in v tem položaji morajo zmagati narodi, kajti „vsaka sila do vremena,“ narodov moč pa nima mej.

Ogerski državni zbor je zdaj tudi šel na božične praznike, predno je le začel posvetovanje o proračunu za prihodnje leto. Malomarnosti gledé proračunov ti- in onkraj Litve prav dobro kažejo, kako slabo se pri nas še umeva prava ustavnost. Večidel je že lepa svota denarjev izdana, predno je državni proračun dovoljen. In vendar po vsem svetu velja dovoljevanje davkov in potroškov za glavna poročstva ustavnosti!

Komaj na novo sestavljeno italijansko ministerstvo mora v parlamentu že prav grenke tožbe poslušati. Poslanec Billia je imenoval ministra Lanco avtokrata, čegar osorno policijsko vedenje mu je nakopalo priimek „žandar“; finančnega ministra je imenoval naravnost nesposobnega in mu očital, da je njegova finančna politika dobila že dve nezaupnici v zbornici. Tako so se tožili tudi drugi in naravnost se je reklo, da bi morali ministri, kar na obtožno klop, ko bi imeli v Italiji postavu o ministerski odgovornosti.

Turška vlada je zopet pet bataljonov poslala na adrijsko morje da tam opazujejo in čuvajo, ka se ne bi vzdignil tlačén kristjan proti svojim tlačiteljem. Ravno to vedno pomnoževanje turške vojske v Bosniji, Hercegovini in drugod ob Balkanu pa kaže, da se Turki nikakor posebno varne ne čutijo.

Dopisi.

Iz Celja, 20. decembra. [Izv. dop.] Pretekli teden smo bili pričé trojih sodnijskih obravnav, ktere so se vrševale zaradi tiskovnih pravn, ki so bile obsežne g. vredniku „Slov. Nar.“ Dolgo že nismo videli tako zanimivih obravnav v Celji, zanimivih zastran tožnih predmetov, zastran porotnikov in zastran g. obtoženca in g. zagovornika. Cela obravnava je bila za tožnika veliko pobitje in poraženje, posebno v nekterih točkah in oddelkih, tako da je g. predsednik sam mogel izpovedati, ta in ta oddelek ne spada v tožbo. G. državni pravdnik je napenjal herkulove moči, ali zastonj, bil je od toženca in zagovornika pobit od glave do pete. Kako se zna zatoženec zagovarjati, znano je že iz prve njegove tiskovne pravde, pa tudi g. zagovorniku Dr. Razlagu gre vsa hvala v oziru ročnosti, s ktero pobija nasprotnika, in juridične bistroumnosti. Rekel mi je eden njegovih poslušalcev: to bode še slovenski Boryer. Bog ga nam ohrani še dolgo let, da kakor žlahni rajni francoski odvetnik bode nam branil postavnost, edinstvo in krepost proti laži in zvijači, proti strasti in slepariji. Mirno njegovo vedenje, prepričevalni jegovi govori so iste sovražnike narodne stvari saj za čas obravnave vjeli in jih držali v osolpljenji. Kar pa bi rekel o porotnikih? Ti so pozivali kakor dete mleko iz maternih prs vsako besedo, ki jo je govoril g. zagovornik in zatoženec. Prijela jih je sveta jeza, ko so slišali, ka nepremišljeni in strastni nemški časopisnikarji Slovence imenujejo: Galgenvögel. Poslušalcev, posebno izmed kmetov je bila polna velika dvorana, in ko sem po dovršeni sodbi govoril z večimi kmeti, so rekli: prijatelj, te tri obravnave so bile več vredne, kakor trije tabori; mi smo se dosti naučili in zavedli svojega bistva. Načelnika porotnikov g. prof. Oreška in rudarskega uradnika g. A. Pirnata pa še, dasiravno smo ju že davno čislali kot značajna možaka, smo pri tej priložnosti še začenjali globlje spoštovati, ker ju je vodil čisti čut pravice in nepristranost. Porotnice so narodna politična omikališča, po njih se ne širi samo politična izobraženost, nego tudi slovenskega jezika, in isti gospodje cesarski uradniki dobivajo najlepšo priložnost praktično se učiti slovenskega jezika. Sicer ne želim, da bi g. vrednik „Slov. Naroda“ moral zmiromslužiti g. uradnikom za učitelja slov. jezika, pa sem prepričan, da ostrgi g. državni pravdnik se je tudi zopet nekaj več pri tej priložnosti slovensčine naučil.

Iz Šoštanja, 20. decembra. [Izv. dop.] Včeraj je bila volitev v naši srenji za šolske svetovalce, med 4 izvoljenimi so 3 našemu narodu, ako ravno rojeni Slovenci, zmerom nasprotni, med temi tudi znani g. N . . . kterega volitev v okrajni šolski odbor je ovržena. Tudi g. Stropnika je tisto zadelo. — Od tega šolskega svetovalstva malo prida za nas Slovence pričakujemo; ti gospodje bodo namerovali, da se le nemščina našim slov. otrokom v glavo ubija, zakaj dobra in koristna izreja jim je neznana stvar. — Da se naše šole ne bodo čisto ponemčile, se moramo našim izvrstnim domoljubnim, in za naš narod vnetim učiteljem očitno zahvaliti. Kaj bi bilo iz našega naroda, ako bi učitelji ne imeli ljubezni do materinega jezika in do slov. domovine? Ti vrli možje so stebri, da pri nas slovensčina še propadla ne bo, temveč zmiraj bolj in bolj napredovala. Slava njim! — Kakor naši očetje v okrajnem odboru za ceste skrbé, je prav nič vredno. Skoraj ne bo več mogoče, če ravno še tako blizo peljati se. Popotnika se pa sam bog usmili, ako je obsojen po teh cestah hoditi, vsakteremu priporočam naj si napravi čoln, da bo lože po tem blatnem jezeru sem ter tje plaval. Zujak so ceste tako zanemarjene, to je skrivnost, za ktero celo okrajno

zastopništvo samo ne vé? eni pravijo: zato ker je že 3 leta nobeden posilpal ni, drugi pa: da naš nadzornik z mostovi se rajši peča, kot z cestami. Jaz nočem preiskovati, kdo je vsega tega kriv; da pa naše okrajno zastopništvo tudi ta največja dela brez javne dražbe dela, to ni menda več nikjer drugod najti, kot pri nas. Moste v Velenjah in Šeškam, kateri vsak čez 1000 gld. velja, je dal naš nadzornik iz svojega lesa narediti. — Potem se ni čuditi, če hudobni ljudje pravijo, da popolnega računa ni. Pa to ni resnica, račun se vsako leto položi, se tudi potrdi, ali je pa vse delovanje in ravnanje z našim denarjem opravičeno — to je vprašanje?

Iz Trsta, 20. dec. † [Izv. dop.] Naš šaljivi „Jurij s pušo“ je bil denes pokazal enkrat prav resen obraz. V zadrega so ga hoteli spraviti, a znal si je pomagati, saj je pa tudi vedel, da mu gre ta krat za kožo. Zatorej si je bil nabil dvocevno puško in naprosil si še pomagaca, ki mu je pomagal streljati in granate metati. Kakor Vam je znano, bil je tožen in se moral postaviti pred porotno sodnijo. Državni pravdnik ga je bil tudi na muho vzel in je na njem videl več kakor eno črno piko, dasiravno potem ni nobene zadel. Trdil je namreč g. tožnik, da „Jurij s pušo“ okoličane zapeljuje in draži, naj bi se lotili če drugače ni s silo tukajšnjih mestnih Lahov. G. Martelanca, „Jurijevega“ vrednika je zagovarjal prav dobro g. dr. Nakič, rodom Dalmatincev, vnet Slovan. Slava mu! Obravnava je trajala do 5. ure zvečer, ker je bil dal g. Martelanc ves list prestaviti tudi v laški jezik, da so ga mogli razumeti tudi neslovanski porotniki. Obtoženec je bil za nekrivega spoznan in bo tirjal, naj se mu povrne vsa zguba, ki ga je zaradi konfiskacije zadela. Radovedni smo, kdo bo te stroške g. Martelancu povračal. Po naših mislih in po pravici bi ta denar ne smel iti iz državne blagajnice; najpravičnejše bi bilo, ko bi jih moral šteti tisti vrli svobodnjak ljubljanski, ki je „Jurija“ pri tukajšnjem državnem pravdniku ovadil.

Iz Dalmacije se semkaj piše, da je oni lovec Slovenec 9. batalijona zdrav prišel nazaj k svojemu poveljniku in mu prinesel pismo od upornikov. On je pripovedaval, da so mu uporniki prav dobro postregli, da so mu žene sira, kruha in žganja prinašale. Pismo na poveljnika je brez podpisa in pripoveduje, da so naši vojaki noseči Krivošijanki trebuch preparali in da se hočejo njeni rojaki zato maščevati, da se ne bodo nikdar udali, da jih ne bo nikdar zmanjkalo in sovraštvo nikdar nehala.

Lojdov parobrod „Juno“ je 18. t. m. srečno v Kotor prijadral z vojaškimi tabornicami. Nek dopisnik piše o tabornicah, da niso boljše nego pasje ute, in da nimajo nobene koristi, da si je le nekdo zmisli, da tabornice, ki je potreboval denarja.

V Trst je zopet dospelo nekoliko oddelkov vojakov, ki so v Dalmaciji namenjeni, med njimi mnogo od ženijskih čet. Pri nas je zdaj jako neugodno vreme, megla in dež, in bati se je, da bi zaradi goste megle na morji tudi od tod ne slišali o kaki nesreči, ko bi barke v megli trčile druga na drugo, ali pa jo kje zavozile ob suho.

Iz Dunaja, 21. decembra. [Izv. dop.] (Novi isterski šolski nadzornik.) Imate ga, ubogi Istrani, novega šolskega nadzornika! Denes je državna „Wiener-Zeitung“ v uradnem predalu priobčila njegovo preslavno ime: Dr. Ernest Gnad se zove vaš deželni š. nadzornik. Kaj je in kaj je bil ta E. Gnad? Kake zasluge ima za šolstvo, da so ga na visoko, za nas Istrane tako važno mesto postavili, bo prašal marskateri isterski čitatelj teh vrstic? Gnad je bil do denes, kot Dunajčanka pravi, učitelj pri državnih gimnazijah v Trstu. Popred pa je taisto službo opravljal pri dveh ali treh beneških gimnazijah, blezo v furlanskem Videmu (Udine) in v Padovi. Kakor je preslavni naš ministerialni svetnik Cene Klun v Padovi dohonorstvo dobil, tako si je tudi vaš mladi š. nadzornik tam taisto čast kupil. Ta dr. pred imenom mu v naših očeh nikakoršne sposobnosti in posebne časti ne daje, ker je že predlaskim Karlovački dopisnik v Sl. Gospodarji povedal, koga so po sporočilu nekega angleškega lorda v Padovi radi z dr. počastevali in ga le lordovemu psu odbili. Njegovo službovanje nam tudi očitno priča, kje se je možek vklanjal in prilizovati privadil. Kot izvrsten talent v teh vedah namreč v vklanjanji in prilizovanji se je tudi pri tej priliki skazal. Kdor je vedel in videl, kako se je za goriško ravnateljstvo poganjal, kdor je dotično sporočilo in priporočilo Tržaške namestnije i. t. d. bral, si je lahko mislil, kako nizko se je moral š. nadzornik vklanjal, da so ga dotični krogi tako povzdigovali in v zvezde kovali. Le tako moledovanje, le ostudno osebno pokroviteljstvo mu je vdobilo sedanjo važno službo šolskega nadzornika, kajti zaslug za šolstvo nima novi izvoljenec liberalnega ministerstva prav nič, tudi najmanjših ne. Isto velja glede sposobnosti, ki jih slednji šolski nadzornik imeti mora.

Naj bi že bilo, ko bi le srednje isterske šole nadzoroval. Kot do sedanjih gimnazijskih učitelj bi vsaj poznal sedanjo osnovo gimnazij. Pa še pri nadzorovanji teh šol bi mu trdo šlo, kajti on bo po nekeje poprejšnji naredbi nadzoroval le tako zvane realne ali rečne nauke v isterskih srednjih šolah. Kako bo on, ki se je dosedaj le s filologijo nekoliko pečal, to opravljal, si lahko slednji razumni čitatelj sam misli! Ministerstvo, ki se pri vsakej priliki s svojo previdnostjo in razumnostjo baha, je pri nastavljanji deželnih šolskih nadzornikov tudi na omenjene potrebe gledalo, zato skoraj njim ustreči se prizadevalo. Tudi s prva imenovani isterski š. nadzornik preslavni Dalmatincev dr. Klaič bi bil kot izvrstni strokovnik poleg ljudskih šol le realni poduk v srednjih šolah nadzoroval. Znano je, da se je rodoljubni Klaič v odprtem pismu do Wagnerja mu naklonjeni službi odpovedal, ker se nemškemu in na videz liberalnemu ministerstvu ni hotel vdati. Taisto ministerstvo, ki se vedno s doslednostjo baha, pa sedaj nastavi za nadzornika človeka, ki nima najmanjših sposobnosti realne nauke po srednjih šolah voditi. Kaj ste vendar zagrešili ubogi Istranje! da vas ministerstvo tako prezira. Ono vam pošlje za nadzornika moža, ki bi po načelih taistega ministerstva v drugih deželah še sposoben ne bil, srednje šole zlasti realni poduk nadzorovati. Ker je Nemec in brez vse samostojne zavesti, se bo dal tudi v Istri po potrebi in želji ondesnjih birokratov in ponemčevalne vlade rabiti. To je nadzornikova največja zasluga, pa bo tudi največja nadloga za Isterske Slovane!

Razne stvari.

* (Iz Dunaja) se nam piše: V nedeljo 19. t. m. smo pokopali druzega tovariša in rojaka g. Martina Kovačiča, stud. med. iz Brezice na Spodnjem Štajerskem, ki je umrl po dolgi dveletni telesni in se hujši dušni bolezni. Bodi mu zemljica lahko, saj življenje mu ni bilo.

* („Domovina.“) Iz Gorice se piše „Wand.“, da bode „Domovina“ prihodnje leto nehala izhajati. Ker je pl. Eybesfeld deželni poslanec kranjskim sam pravil, da ta list vlada vzdržuje s svojimi novci, „Dom.“ ali ni vedela ustrezati svojim ministerskim gospodarjem, ali se je pa vlada prepričala, da je slovenski narod za dobrote disposijonsfonda še neobčutljiv. „Dom.“ bode menda Goričani lahko pogrešali, dasiravno tudi mi radi priznavamo potrebo neodvisnega slov. lista za Goriško.

* (Čitalnica v Postojni) vabi uljudno k besedi, ktera bode 26. dan tega meseca zvečer ob 7. uri po sledečem programu: 1. Moški zbor. 2. Tombola. 3. Samospev. 4. Deklamacija. 5. Trojespev ženski. 6. Moški zbor. 7. Glediščina igra: Slep ni lep, (burka).

* (Pustne burke v adventu.) Pri ustavozvesti pojedini ljubljanski je G. Dežman govoril slovenski in nazoči ustavoverneži so z „neizmernim veseljem“ pozdravljali slovenske glasove. Ker vemo, kako je te baže ljudem zopern v navadnem življenji vsak slovenski glas, moremo si misliti, v kakšni „konstituciji“ so morali pri tej priliki biti konstitucionalni govorniki in poslušalci.

* (Isterski šolski nadzornik.) Dunajčanka je 21. t. m. priobčila imenovanje šol. nadzornika dr. E. Gnada. Že pred enim tednom je nam dunajski dopisnik naznanil, kako se je dotična stvar vršila. Denašnji dopis popisuje bolj na drobno sposobnosti ali za prav nesposobnosti novo imenovanega gospoda.

Lista vredništva:

G. Istran na Dunaji: Za poslano srčno pohvalo, prosimo podpirajte nas tudi prihodnje leto. — Nekterim g. dopisnikom: Zarad pičlega prostora ni moglo vse na vrsto, pride pa gotovo v prihodnjih listih. —

Rodoljubnim gospodom: J. Janežič, J. Zupanec, J. Golavšek, J. Potekel, T. Šuler, G. Pajk, J. Privšek, J. Govejšek, G. Šorn, M. Holoman, J. Dušak, V. Janič iz Savinske Doline: Srčno hvalo za prijazni spomin. Tiskati zaupnice ne morem, ker se tiče stvar moje osebe in o njej v svojem listu naj raje molčim.

A. T.

Dunajska borza od 23. decembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih 60 fl. — kr.	Kreditne akcije 253 fl. 75 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 70fl. —	London 122 fl. 20 kr.
Enotni drž. dolg v srebru 60 fl. 49 kr.	Srebro 123 fl. 75 kr.
1860 drž. posojilo 93 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 83 kr.
Akcije narod. banke 702 fl. — kr.	

Najlepšo izbirko daril za praznike

brez vprašanja ponuja

Thiel-ova najprva in največja prodajalnica

biserov, zlatnine, srebernine in kineškega srebra.

Nova in času primerno opravljena
prodajalnica v gosposkih ulicah, v Payerjevi hiši
v Mariboru.